

Studieplan for Lindrende behandling og omsorg, videreutdanning (30 studiepoeng) (2008–2009)

Fakta om programmet

Studiepoeng: 30

Studiets varighet: 1 år

Undervisningsspråk: Norsk

Stuedsted: Fredrikstad

Kontakt

Avdeling for helse og velferd

Innholdsfortegnelse

- Informasjon om studiet
- Opptak
- Oppbygging og gjennomføring
- Studieplanen er godkjent og revidert
- Studiemodell

Informasjon om studiet

Dette studiet har fokus på syke eldres behov for lindrende behandling og omsorg.

Lindrende behandling og omsorg har i de senere årene vært et satsningsområde nasjonalt. I NOU 1997:20 '[Omsorg og kunnskap! Norsk Kreftplan](#)', NOU 1999:2 '[Livshjelp](#)' og '[Nasjonal strategi for kreftområdet 2006 - 2009](#)' fra Helse og omsorgsdepartementet er det fokusert på mange utfordringer innenfor dette fagfeltet blant annet kompetanseutvikling. Helse- og sosialtjenesten vil i årene fremover trenge ansatte med kompetanse i lindrende behandling og omsorg. I [Stortingsmelding nr. 25 \(2005-2006\) Mestring, muligheter og mening](#) (Omsorgsmeldingen), er det nettopp å øke kompetansen som er satsningsområdet. 'å styrke tilbudet innenfor omsorg ved livets slutt og lindrende behandling utenfor sykehus, og prioritere prosjekter som sikrer kvalitetsutvikling gjennom god fagutvikling og kompetanseheving med nasjonal overføringsverdi' (s. 18).

I 2002 var det ca. 7 500 personer med en kreftdiagnose i Østfold, og det er forventet en øking til ca. 10 000 personer i 2020. Hyppigheten av kreft øker med alderen, 85,4 % av menn som får diagnostisert kreft er over 55 år, og 77,3 % av kvinnene er over 55 år. I tillegg til kreftdiagnosen står helsevesenet også overfor betydelige utfordringer innen fagfeltet i forhold til personer med andre uhelbredelige lidelser. WHO definerer lindrende behandling som 'Aktiv behandling, pleie og omsorg av pasienter med inkurabel sykdom og kort forventet levetid. Lindring av pasientens fysiske symptomer, samt tiltak rettet mot psykiske, sosiale og åndelig/eksistensielle problemer må være sentrale. Målet med all behandling, pleie og omsorg er å gi pasienten og hans familie best mulig livskvalitet.'

Omsorg er å bry seg om, det er et samlebegrep for medmenneskelighet, respekt, engasjement, innlevelse og omtanke for et annet menneske. Syke eldre og mennesker som er i den siste fasen av livet trenger omsorg som innebærer forståelse for den livssituasjonen de er i (NOU 1999:2 Livshjelp). Lindrende behandling og omsorg krever en stor grad av individualisering og tilpasning til den enkeltes, ofte hurtig endrete, symptombylde og totale livssituasjon. Kreftsyke utgjør en stor pasientgruppe innen fagfeltet, men prinsippene for behandling og pleie er relevante for pasienter som lever med andre alvorlig uhelbredelige sykdommer.

Yrkesutøveren må mestre de nødvendige ferdighetene og inneha god forståelse for mennesker og den instrumentelle pleien.

Opptak

For å bli tatt opp ved studiet, må følgende krav være oppfylt:

- 3-årig helse- eller sosialfaglig utdanning fra høyskole eller universitet og
- Minst ett år relevant yrkespraksis etter fullført utdanning.

Utdanningen inneholder ikke praksis, men det forutsettes at studentene gjør aktivt bruk av egne praksiserfaringer i undervisningen og i oppgaveskriving. Søkere med 2-årig helse- og sosialfaglig utdanning etter tidligere rammeplaner kan også bli tatt opp. Søkere med annen 3-årig høyskole- eller universitetsutdanning kan etter særskilt vurdering bli tatt opp.

Se også [Forskrift om opptak til studier og utdanninger ved Høgskolen i Østfold](#).

Oppbygging og gjennomføring

Studiets oppbygging og innhold

Studiet består av to obligatoriske emner hver på 15 studiepoeng: *Aldring og lindrende behandling og omsorg ved alvorlig sykdom og død* og *Etiske, juridiske og organisatoriske problemstillinger*. Emnene skal tas sekvensielt jf. studiemodellen nedenfor og krav til forkunnskaper i emnebeskrivelsene.

Hovedformålet med utdanningen er at studentene utvikler handlingskompetanse slik at de kan bidra til en kvalitativ bedre behandling og omsorg av pasienter i denne livsfasen. I utdanningen legges det derfor vekt på at studentene tilegner seg forsknings- og erfaringsbasert kunnskap om lindrende behandling og omsorg. Det blir også lagt vekt på betydningen av et godt samarbeid med pårørende, andre yrkesgrupper, kommuner, helseforetak og frivillige. Organisering av tjenestene vil bli belyst for å synliggjøre hvordan dette påvirker tilbudet til den enkelte.

Relasjonen mellom hjelper og hjelpemottaker er av stor betydning for opplevelsen av den hjelpen man mottar. Det vil alltid være et asymmetrisk forhold mellom hjelperen og hjelpemottakeren. Det er sentralt at hjelperen er oppmerksom på hvilken betydning det har at hjelperen opptrer på vegne av en offentlig instans, innehar en faglig autoritet og i tillegg ofte er svært yngre enn den som hjelpes. Studentene skal være bevisst hvilket ansvar som ligger hos hjelperen for å unngå krenkelser - og å tilstrebe en god relasjon.

Sykdomsutviklingen hos personer med behov for lindrende behandling og omsorg krever et fleksibelt og mangfoldig hjelpeapparat. Dette

forutsetter ulik yrkeskompetanse og samarbeid på tvers av sektorer og tjenestenivåer. Studentene trenger derfor å få oversikt over tjenestene og å utvikle ferdigheter i å skaffe nødvendig hjelp.

Sentrale temaer vil derfor bl.a. være:

- Kunnskap og forståelse for hvordan det oppleves å være eldre og å leve med en alvorlig sykdom
- Kunnskap om sorg og sorgbearbeiding
- Kvalitetsutviklende tiltak på behandling, pleie og omsorg for mennesker med alvorlig sykdom
- Kunnskap om hvordan god kroppslig pleie påvirker menneskets situasjon
- Kunnskap om kartlegging av smerte og andre symptomer
- Etiske og juridiske utfordringer ved behandling i livets slutfase
- Kommunikasjon, samhandling og miljøtiltak
- Tiltak overfor pårørende og personalet
- Organisering og samarbeid innen lindrende behandling og omsorg

Organisering og læringsformer

Organisering

Ved studiets start fordeles studentene i basisgrupper som følges gjennom studiet. Arbeidet i basisgruppen har til hensikt å være et viktig bidrag i den enkeltes faglige utviklingsprosess. Det vil legges opp til aktiviteter i basisgruppene knyttet til kliniske situasjoner eller relevante tema fra undervisningen. Tverrfaglighet i sammensetning av basisgruppene vil være i samsvar med utdanningens intensjoner om tverrfaglig samarbeid.

Arbeids- og undervisningsformer

Det forutsettes stor egenaktivitet, og studentene anbefales å organisere seg i lesegrupper/kollokviegrupper så tidlig som mulig i studiet. Hvert semester organiseres i hovedsak med:

- 5 samlinger à 2-4 dager
- Ett basisgruppemøte pr. samling

I løpet av studiet skal studentene arbeide med konkrete skriftlige arbeidskrav individuelt og i grupper, som en hjelp i tilegnelse av kunnskap og forståelse.

Studiet tar utgangspunkt i studentenes ansvar for egen læring. Dette læringssyn forutsetter at studentene må tilnærme seg læringsstoffet på en aktiv måte for å tilegne seg kunnskap og kompetanse, og derigjennom nå studiets mål. Det forutsettes at studentene bringer fram sine egne erfaringer og lærebehov og prøver disse ut mot tilegnet teori. Dokumentasjon av mappinnleveringer oppbevarer studenten i egen mappe.

I tillegg til studentenes eget arbeid med lærestoffet både individuelt og i grupper, vil det bli gitt forelesninger i de sentrale temaer som studiet vektlegger. Undervisningen bygger på oppdatert kunnskap basert på forskning, samt relevante faglige utviklingsarbeider innenfor de aktuelle emnene.

Studiet er tverrfaglig. Utvikling av samarbeidskompetanse mellom ulike yrkesgrupper er en uttalt målsetting. Benyttede studieformer skal bidra til økt kunnskap om (hver)andres kompetanse og muliggjøre utvikling av gode samarbeidsrelasjoner på tvers av profesjonsutdanninger.

Studiet skal bidra til at studentene utvikler holdninger, ferdigheter og kunnskaper; en målsetting som krever at studentene gjennom studiet arbeider med seg selv for å oppnå studiets mål. Den enkelte student skal utvikle sin kompetanse gjennom samhandling med medstudenter og lærere. Samlingene vil legges opp som en kombinasjon av individuelt studiearbeid, gruppearbeid og forelesninger.

Arbeidskrav

Det er knyttet arbeidskrav til hvert av emnene, disse er nærmere beskrevet i emnebeskrivelsene.

Arbeidskravene må være godkjent før studenten kan fremstille seg til eksamen i det aktuelle emnet. Resultatet inngår ikke i endelig karakter. Arbeidskravet står som godkjent for samme periode som studieplanen gjelder for, dersom ikke annet er oppgitt i emnebeskrivelsen. Endres studieplanen, er arbeidskravet å regne som godkjent ett år etter at endringen fant sted dersom ikke annet er oppgitt i emnebeskrivelsen. Se for øvrig [Utfyllende bestemmelser til §2 i høgskolens eksamenforskrift.](#)

Bruk av bibliotek og IKT

Høgskolens bibliotek tilbyr en mediesamling som er aktuell og oppdatert for å dekke studentenes behov. Biblioteket tilbyr også tilgang til en rekke elektroniske databaser. Studentene får informasjon og opplæring i bruk av bibliotekets tjenester i begynnelsen av semesteret med:

- Informasjon om bibliotekets tjenester
- Innføring i fagrelevant informasjonssøking

Den elektroniske læringsplattformen Blackboard vil bli benyttet som et verktøy for praktisk distribusjon av informasjon, og ikke minst som et verktøy for å støtte opp om læreprosesser, samarbeid og kunnskapsdeling. Høgskolen har to rom med datamaskiner som studentene kan benytte. Det forventes at studentene har ferdigheter i tekstbehandling før de starter på utdanningen.

Praksis

Det er ikke lagt inn krav om ekstern praksis i studiet. Det er imidlertid en forutsetning at studentene kan benytte problemstillinger fra praksis i arbeidet med arbeidskrav og prosjektoppgave.

Tilbakemelding underveis

Det er knyttet arbeidskrav til hvert av de ulike emnene, disse er nærmere beskrevet i emnebeskrivelsene.

Vurdering

I overensstemmelse med det kunnskaps- og læringssyn utdanningen har, legger man vekt på studentenes arbeid med fagstoff, både individuelt og i samarbeid med andre. [Retningslinjer for skriftlige arbeider](#) skal følges. Grunnlag for vurdering vil være mål og pensum for studiet. Det benyttes bokstavkarakterer, hvor A er den best oppnåelige og E er den laveste beståtte karakter, mens F er ikke bestått. Vurderingsform framkommer under emnebeskrivelsene.

Se også Forskrift for eksamen ved Høgskolen i Østfold

Litteratur

Se emnebeskrivelsene.

Studieplanen er godkjent og revidert

Studieplanen er godkjent

Dekan Synnøve Narten Jonassen 16.06.2008

Studieplanen gjelder for

Studieplanen gjelder for perioden 2008 - 2009.

Studiemodell

Denne studiemodellen har en ny utforming. [Fortell oss hva du synes om den](#)

Høst 2008

Obl.emner. Lindrende behandling og omsorg

HSLIN10108

Lindrende behandling og omsorg ved alvorlig sykdom og død

15 stp

Vår 2009

Obl.emner. Lindrende behandling og omsorg

HSLIN10208

Etiske, juridiske og organisatoriske problemstillinger

15 stp

Sist hentet fra Felles Studentsystem (FS) 26. okt. 2021 03:07:22

HSLIN10108 Lindrende behandling og omsorg ved alvorlig sykdom og død (Høst 2008)

Fakta om emnet

Studiepoeng: 15

Ansvarlig avdeling: Avdeling for helse og velferd

Undervisningsspråk: Norsk

Varighet: ½ år

Innholdsfortegnelse

- Emnet er tilknyttet følgende studieprogram
- Undervisningssemester
- Innhold
- Undervisnings- og læringsformer
- Praksis
- Arbeidskrav - vilkår for å avlegge eksamen
- Eksamen
- Litteratur

Emnet er tilknyttet følgende studieprogram

Emnet er obligatorisk i *Lindrende behandling og omsorg, videreutdanning* (30 studiepoeng).

Emnet kan inngå som valgfritt emne i Masterstudium i tverrfaglig samarbeid i helse- og sosialsektoren (120 studiepoeng).

Undervisningssemester

Lindrende behandling og omsorg, videreutdanning: 1. semester (høst).

Masterstudium i tverrfaglig samarbeid i helse- og sosialsektoren: 3. semester (høst).

Innhold

Temaer som vil bli gjennomgått er:

- Aldring og sykdom
- Årsaker og behandling
- Mestring og lindring av symptomer
- Kommunikasjon og samhandling
- Psykososiale og eksistensielle spørsmål

Undervisnings- og læringsformer

Emnet gjennomføres i løpet av et semester med fem samlinger á 2-4 dager pr. semester. Det er ett basisgruppemøte pr. samling. Undervisnings-/læringsform er dialogbasert undervisning og selvstudium. I tillegg vil nettstøttet undervisning bli benyttet.

Praksis

Emnet har ingen praksisperiode.

Arbeidskrav - vilkår for å avlegge eksamen

- Godkjenning av arbeidsmappe med tre skriftlige arbeider som løses individuelt og i gruppe. Alle arbeidene vurderes samlet til godkjent/ikke godkjent. Retningslinjer for skriftlige arbeider skal følges. Nærmere kriterier for de ulike arbeidene fastsettes ved studiestart og kunngjøres via Blackboard.
- Obligatorisk studiedeltakelse. Ved samlet fravær høyere enn 20 % på samlingene eller i basisgruppene, kan studenten søke dekan om gjennomføring av alternativt arbeidskrav for å kunne framstille seg til eksamen.

Arbeidskrav må være godkjent før studenten kan fremstille seg til eksamen.

Eksamen

Individuelt essay på 3000 ord (+/- 10 %). Retningslinjer for skriftlige arbeider skal følges. Det kan medføre trekk i karakteren dersom besvarelsen ikke er innen oppgitt lengde. Det benyttes bokstavkarakterer, A %3 F.

Litteratur

Pensum er på totalt 2.000 sider hvorav ca. 1400 er obligatoriske og 600 valgfrie.

Obligatorisk litteratur:

610.7301 Au

Austgard, K. (2004). Omsorgsfilosofi i praksis. J. W. Cappelens Forlag AS. Oslo; s. 13 -138.

362.10425 Me

Ekeland, T-J. (2007). Kommunikasjon som helseressurs. I: Ekeland, T-J & Heggen, K. (red.) Meistring og myndiggjøring. Reform eller retorikk? Gyldendal Akademisk. Oslo.

Ellershaw, J. (2007). Care of the dying: What a difference an LCP makes! Palliative Medicine. 21; 365 - 368.

<http://web.ebscohost.com/ehost/pdf?vid=3&hid=6&sid=16c7abf1-6187-4c2e-9dc2-f99b649c8683%40SRCSM2>

610.7301 Er

Eriksson, K. (1995). Det lidende menneske. Tano AS. Oslo.

F. M (2001). Pain Management in Older Adults: Prevention and Treatment. JAGS Journal of the American Geriatrics Society. Vol. 49, no.2; 188-199

<http://web.ebscohost.com/ehost/pdf?vid=8&hid=15&sid=410c00db-449a-4648-b941-4052ed829b6a%40SRCSM1>

Hall, P., Weaver, L., Gravelle, D. & Thibault, H. (2007). Developing collaborative person-centred practice: A pilot project on a palliative care unit. *Journal of Interprofessional Care*. 21, 1; 69 - 81.

<http://web.ebscohost.com/ehost/pdf?vid=7&hid=6&sid=16c7abf1-6187-4c2e-9dc2-f99b649c8683%40SRCSM2>

Haugen, Jordhøy, Engstrand og Garåsen(2006): Organisering av palliasjon i og utenfor sykehus. *Tidsskrift for Den norske Lægeforening*. Nr. 3, 126; 132 -332

http://www.tidsskriftet.no/pls/lts/PA_LT.VisSeksjon?vp_SEKS_ID=1332853

362.10425 Me

Heggen, K. (2007). *Rammer for meistring*. I: Ekeland, T-J & Heggen, K. (red.) *Meistring og myndiggjering. Reform eller retorikk?* Gyldendal Akademisk. Oslo.

Hermesen, M. A. & Ten Have, H. A. M. J. (2005). Palliative care teams: Effective through moral reflection. *Journal of Interprofessional Care*. 19, 6; 561 - 568

<http://web.ebscohost.com/ehost/pdf?vid=9&hid=6&sid=16c7abf1-6187-4c2e-9dc2-f99b649c8683%40SRCSM2>

618.970231 Ge

Hjort, P. F. (2008). Pleie og omsorg ved livets slutt. I: Kirkevold, M., Brodtkorb, K., Ranhoff, A. H. (red.). *Geriatrisk sykepleie. God omsorg til den gamle pasienten*. Gyldendal Akademisk. Oslo.

Horgas, A. L, Elliott, A. F. (2004). Pain assessment and management in persons with dementia. *Nursing Clinics of North America*. 39; 593 - 606

Husebø, S. & Husebø, B. (2005). Sykehjemmene som arena for terminal omsorg - hvordan gjør vi det i praksis? *Tidsskrift for den norske Lægeforening*. Nr. 10, 125; 1352-1354

http://www.tidsskriftet.no/pls/lts/PA_LT.VisSeksjon?vp_SEKS_ID=1192785

Imhof, S. L., Kaskie, B., Wyatt, M. G. (2007). Finding the way to a better death. An evaluation of palliative care referral tools. *Journal of gerontological nursing*. June; 40-49

<http://web.ebscohost.com/ehost/pdf?vid=4&hid=16&sid=b0f77486-403f-4734-a358-f57452373c61%40sessionmgr9>

Jordhøy, Aass, Svensen, Ervik, Mohr (2006) Kvalme, oppkast og obstipasjon i palliasjonsbehandling. *Tidsskrift for den norske Lægeforening*. Nr. 5, 126; 620-623

http://www.tidsskriftet.no/pls/lts/PA_LT.VisSeksjon?vp_SEKS_ID=1347846

616.029 Pa

Kaasa, S. (red) (2007). *Palliasjon: nordisk lærebok*. Gyldendal Akademisk. Oslo.

Kaasalainen, S. (2007). Pain assessment in older adults with dementia. Using behavioural observation methods in clinical practice. *Journal of gerontological nursing*. June; 6-10

<http://web.ebscohost.com/ehost/pdf?vid=3&hid=2&sid=79cb97e6-25bf-4d14-a62c-6f99c6785c1b%40sessionmgr7>

618.970231 Ge

Kirkevold, M. (2008). Den gamles integritet. I: Kirkevold, M., Brodtkorb, K., Ranhoff, A. H. (red.). Geriatrisk sykepleie. God omsorg til den gamle pasienten. Gyldendal Akademisk. Oslo.

618.970231 Ge

Kirkevold, M. & Brodtkorb, K. (2008). Kartlegging. I: Kirkevold, M., Brodtkorb, K., Ranhoff, A. H. (red.). Geriatrisk sykepleie. God omsorg til den gamle pasienten. Gyldendal Akademisk. Oslo.

Loge, Bjordal, Paulsen (2005). Tilnærming til pasienter som trenger palliativ behandling. Tidsskrift for den norske Lægeforening. Nr.4,126; 462-466

http://www.tidsskriftet.no/pls/lts/PA_LT.VisSeksjon?vp_SEKS_ID=1339744

Materstvedt, Syse (2006). Døendes rettsstilling. Tidsskrift for den norske Lægeforening. Nr. 4, 126; 488-489

http://www.tidsskriftet.no/pls/lts/PA_LT.VisSeksjon?vp_SEKS_ID=1341797

Mitsumoto, H. & Rabkin, J. (2007). Palliative care for patients with amyotrophic lateral sclerosis. "Prepare for the worst and hope for the best". JAMA, July. Vol.298. No. 2; 207-217

<http://jama.ama-assn.org>

615.85154 My

Myskja, A. (2006). Den siste song - sang og musikk som støtte i rehabilitering og lindrende behandling. Fagbokforlaget, Bergen; s. 141-163

Nordøy Thoresen/Kvikstad, Svensen (2006). Ernæring og væskebehandling til pasienter med ikke-kurabel kreftsykdom. Tidsskrift den norske Lægeforening. Nr. 5,126: 624-627

http://www.tidsskriftet.no/pls/lts/PA_LT.VisSeksjon?vp_SEKS_ID=1348539

Rosland, von Hofacker, Paulsen (2006). Den døende pasient. Tidsskriftet for den norske Lægeforening. Nr.4,126; 467-470

http://www.tidsskriftet.no/pls/lts/PA_LT.VisSeksjon?vp_SEKS_ID=1340424

174.2 Ru

Ruyter, K. W., Førde, R., Solbakk, H. (2007). Medisinsk og helsefaglig etikk. Gyldendal Akademisk. Oslo; s.92-181

Strand, E. & Ellingsen, E. (2007). Hvordan har du det i dag? Sykepleien. Nr.17; 60 - 64

<http://www.sykepleien.no/article.php?articleID=17469>

Strand, Wolden, Rykkje/Gjellestad, Stenerud (2005). Munnstell når livet er på hell. Tidsskrift for den norske Lægeforening. Nr. 11, 125; 1494-1496

http://www.tidsskriftet.no/pls/lts/PA_LT.VisSeksjon?vp_SEKS_ID=1199916

Sørby, L. W. (2006). Sorg hos gamle - å leve videre alene. Omsorg. Nr.1, 13-22

618.970231 Ge

Torbjørnsen, T. (2008). Åndelig omsorg. I: Kirkevold, M., Brodtkorb, K., Ranhoff, A. H. (red.). Geriatrisk sykepleie. God omsorg til den gamle pasienten. Gyldendal Akademisk. Oslo.

Valverius, E., Nilstun, T., Nilsson, B. (2000). Palliative care, assisted suicid and euthanasia: nationwide questionnaire to Swedish physicians'. Palliative medicine. 14; 141-148

<http://pmj.sagepub.com/cgi/reprint/14/2/141>

362.10425 Me

Vik, L. J. (2007). Makt og myndiggjøring - utfordringer for helse- og sosialarbeidrar. I: Ekeland, T-J & Heggen, K. (red.) Meistring og myndiggjøring. Reform eller retorikk? Gyldendal Akademisk. Oslo.

Anbefalt litteratur:

610.73 Gr

Kristoffersen, N. J. (2005). Stress, mestring og endring av livsstil. I: Kristoffersen, N. J., Nortvedt, F., Skaug, E-A.(red) Grunnleggende sykepleier, bind 3, Gyldendal Akademisk. Oslo; s. 206-266

Pedersen, G. (2006). Sykepleieres erfaringer fra arbeidet med alvorlig syke og døende pasienter med etnisk minoritetsbakgrunn i hjemmesykepleien. Master i helsefagvitenskap, Institutt for sykepleievitenskap og helsefag, Medisinsk fakultet, Universitetet i Oslo.

<http://www.duo.uio.no/publ/sykepleie/2006/44211/Masteroppgave.pedersen.06.pdf>

362.1 Om

Ruyter K. W., Vetlesen A. J. (red) (2001). Omsorgens tvetydighet. Dyd eller ferdighet Gyldendal Norsk forlag AS. Oslo; s. 41 - 65

615.851 St

Strand, I. (1997). Terapeutisk berøring ved kroniske smerter. Hovedfagsoppgave ved Institutt for sykepleievitenskap, Medisinsk fakultet, Universitetet i Oslo.

Aktuelle forskrifter, lowerk og veiledere inngår ikke i tellende pensum. Dette forutsettes det at studentene er kjent med på forhånd eller gjør seg kjent med under studiet. Eksempelvis nevnes:

NOU 1999:2: Livshjelp; s. 25 - 50, 54 - 67

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/hod/dok/NOUer/1999/NOU-1999-2.html?id=141460>

NOU 1997:20: Nasjonal Kreftplan. Omsorg og kunnskap; s. 110 - 133, 166 - 167.

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/hod/dok/NOUer/1997/NOU-1997-20.html?id=141003>

HOD: Nasjonal strategi for kreftområdet 2006 - 2009

http://www.regjeringen.no/nb/dep/hod/tema/Sykehus/Nasj_strat_kreftomr.html?id=115233

St.meld. nr.25 (2005 - 2006). Mestring, muligheter og mening. Framtidas omsorgsutfordringer.

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/hod/dok/regpubl/stmeld/20052006/Stmeld-nr-25-2005-2006-.html?id=200879>

616.029 Hå

Håndbok i Lindrende behandling. Kompetansesenter for lindrende behandling. Kreftavdelingen Universitetssykehuset Nord Norge HF

<http://www.unn.no/category11934.html>

Sosialdepartementet, (2003). Forskrift om kvalitet i pleie- og omsorgstjenestene for tjenesteyting etter lov av 19. november 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene og etter lov av 13. desember 1991 nr. 81 om sosiale tjenester m.v.

<http://www.lovdata.no/for/sf/ho/ho-20030627-0792.html>

NOU 1999:13: Kvinners helse i Norge

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/hod/dok/NOUer/1999/NOU-1999-13.html?id=141704>

Sist hentet fra Felles Studentsystem (FS) 26. okt. 2021 02:34:29

HSLIN10208 Etiske, juridiske og organisatoriske problemstillinger (Vår 2009)

Fakta om emnet

Studiepoeng: 15

Ansvarlig avdeling: Avdeling for helse og velferd

Studiested: Fredrikstad

Undervisningsspråk: Norsk

Varighet: ½ år

Innholdsfortegnelse

- Emnet er tilknyttet følgende studieprogram
- Undervisningssemester
- Innhold
- Undervisnings- og læringsformer
- Arbeidskrav - vilkår for å avlegge eksamen
- Eksamen
- Litteratur

Emnet er tilknyttet følgende studieprogram

Emnet er obligatorik i *Lindrende behandling og omsorg, videreutdanning* (30 studiepoeng)

Undervisningssemester

2. semester (vår).

Innhold

Temaer som vil bli gjennomgått er:

- Etiske og juridiske problemstillinger
- Tverrfaglig samarbeid mellom ulike nivåer og etater
- Pårørende som samarbeidspartnere
- Samarbeid med frivillige hjelpere
- Fagutvikling

Undervisnings- og læringsformer

Emnet gjennomføres i løpet av et semester med fem samlinger á 2-4 dager pr. semester. Det er ett basisgruppemøte pr. samling. Undervisnings-/læringsform er dialogbasert undervisning og selvstudium. I tillegg vil nettstøttet undervisning bli benyttet.

Arbeidskrav - vilkår for å avlegge eksamen

- Obligatorisk studiedeltakelse. Ved samlet fravær høyere enn 20 % på samlingene eller i basisgruppene, kan studenten søke dekan om gjennomføring av alternativt arbeidskrav for å kunne framstille seg til eksamen.
- Godkjent prosjektplan for prosjektoppgaven.

Arbeidskrav må være godkjent før studenten kan fremstille seg til eksamen.

Eksamen

Prosjektoppgave i gruppe på 5500 ord (+/- 10 %). Retningslinjer for skriftlige arbeider skal følges. Det kan medføre trekk i karakteren dersom besvarelsen ikke er innen oppgitt lengde. Det benyttes bokstavkarakterer, A - F.

Litteratur

Pensum er på totalt 2.000 sider hvorav ca. 1400 er obligatoriske og 600 valgfrie.

Obligatorisk litteratur:

610.7301 Au

Austgard, K. (2004). Omsorgsfilosofi i praksis. J. W. Cappelens Forlag AS. Oslo; s. 13 -138.

362.10425 Me

Ekeland, T-J. (2007). Kommunikasjon som helseressurs. I: Ekeland, T-J & Heggen, K. (red.) Meistring og myndiggjering. Reform eller retorikk? Gyldendal Akademisk. Oslo.

Ellershaw, J. (2007). Care of the dying: What a difference an LCP makes! Palliative Medicine. 21; 365 - 368.

<http://web.ebscohost.com/ehost/pdf?vid=3&hid=6&sid=16c7abf1-6187-4c2e-9dc2-f99b649c8683%40SRCSM2>

610.7301 Er

Eriksson, K. (1995). Det lidende menneske. Tano AS. Oslo.

F. M (2001). Pain Management in Older Adults: Prevention and Treatment. JAGS Journal of the American Geriatrics Society. Vol. 49, no.2; 188-199

<http://web.ebscohost.com/ehost/pdf?vid=8&hid=15&sid=410c00db-449a-4648-b941-4052ed829b6a%40SRCSM1>

Hall, P., Weaver, L., Gravelle, D. & Thibault, H. (2007). Developing collaborative person-centred practice: A pilot project on a palliative care unit. Journal of Interprofessional Care. 21, 1; 69 - 81.

<http://web.ebscohost.com/ehost/pdf?vid=7&hid=6&sid=16c7abf1-6187-4c2e-9dc2-f99b649c8683%40SRCSM2>

Haugen, Jordhøy, Engstrand og Garåsen(2006): Organisering av palliasjon i og utenfor sykehus. Tidsskrift for Den norske Lægeforening. Nr. 3, 126; 132 -332

http://www.tidsskriftet.no/pls/lts/PA_LT.VisSeksjon?vp_SEKS_ID=1332853

362.10425 Me

Heggen, K. (2007). Rammer for meistring. I: Ekeland, T-J & Heggen, K. (red.) Meistring og myndiggjering. Reform eller retorikk? Gyldendal Akademisk. Oslo.

Hermesen, M. A. & Ten Have, H. A. M. J. (2005). Palliative care teams: Effective through moral reflection. Journal of Interprofessional Care. 19, 6; 561 - 568

<http://web.ebscohost.com/ehost/pdf?vid=9&hid=6&sid=16c7abf1-6187-4c2e-9dc2-f99b649c8683%40SRCSM2>

618.970231 Ge

Hjort, P. F. (2008). Pleie og omsorg ved livets slutt. I: Kirkevold, M., Brodtkorb, K., Ranhoff, A. H. (red.). Geriatrisk sykepleie. God omsorg til den gamle pasienten. Gyldendal Akademisk. Oslo.

Horgas, A. L, Elliott, A. F. (2004). Pain assessment and management in persons with dementia. Nursing Clinics of North America. 39; 593 - 606

Husebø, S. & Husebø, B. (2005). Sykehjemmene som arena for terminal omsorg - hvordan gjør vi det i praksis? Tidsskrift for den norske Lægeforening. Nr. 10, 125; 1352-1354

http://www.tidsskriftet.no/pls/lts/PA_LT.VisSeksjon?vp_SEKS_ID=1192785

Imhof, S. L., Kaskie, B., Wyatt, M. G. (2007). Finding the way to a better death. An evaluation of palliative care referral tools. Journal of gerontological nursing. June; 40-49

<http://web.ebscohost.com/ehost/pdf?vid=4&hid=16&sid=b0f77486-403f-4734-a358-f57452373c61%40sessionmgr9>

Jordhøy, Aass, Svensen, Ervik, Mohr (2006) Kvalme, oppkast og obstipasjon i palliasjonsbehandling. Tidsskrift for den norske Lægeforening. Nr. 5, 126; 620-623

http://www.tidsskriftet.no/pls/lts/PA_LT.VisSeksjon?vp_SEKS_ID=1347846

616.029 Pa

Kaasa, S. (red) (2007). Palliasjon: nordisk lærebok. Gyldendal Akademisk. Oslo.

Kaasalainen, S. (2007). Pain assessment in older adults with dementia. Using behavioural observation methods in clinical practice. Journal of gerontological nursing. June; 6-10

<http://web.ebscohost.com/ehost/pdf?vid=3&hid=2&sid=79cb97e6-25bf-4d14-a62c-6f99c6785c1b%40sessionmgr7>

618.970231 Ge

Kirkevold, M. (2008). Den gamles integritet. I: Kirkevold, M., Brodtkorb, K., Ranhoff, A. H. (red.). Geriatrisk sykepleie. God omsorg til den gamle pasienten. Gyldendal Akademisk. Oslo.

618.970231 Ge

Kirkevold, M. & Brodtkorb, K. (2008). Kartlegging. I: Kirkevold, M., Brodtkorb, K., Ranhoff, A. H. (red.). Geriatrisk sykepleie. God omsorg til den gamle pasienten. Gyldendal Akademisk. Oslo.

Loge, Bjordal, Paulsen (2005). Tilnærming til pasienter som trenger palliativ behandling. Tidsskrift for den norske Lægeforening. Nr.4,126; 462-466

http://www.tidsskriftet.no/pls/lts/PA_LT.VisSeksjon?vp_SEKS_ID=1339744

Materstvedt, Syse (2006). Døendes rettsstilling. Tidsskrift for den norske Lægeforening. Nr. 4, 126; 488-489

http://www.tidsskriftet.no/pls/lts/PA_LT.VisSeksjon?vp_SEKS_ID=1341797

Mitsumoto, H. & Rabkin, J. (2007). Palliative care for patients with amyotrophic lateral sclerosis. "Prepare for the worst and hope for the best". JAMA, July. Vol.298. No. 2; 207-217

<http://jama.ama-assn.org>

615.85154 My

Myskja, A. (2006). Den siste song - sang og musikk som støtte i rehabilitering og lindrende behandling. Fagbokforlaget, Bergen; s. 141-163

Nordøy Thoresen/Kvikstad, Svensen (2006). Ernæring og væskebehandling til pasienter med ikke-kurabel kreftsykdom. Tidsskrift den norske Lægeforening. Nr. 5,126: 624-627

http://www.tidsskriftet.no/pls/lts/PA_LT.VisSeksjon?vp_SEKS_ID=1348539

Rosland, von Hofacker, Paulsen (2006). Den døende pasient. Tidsskriftet for den norske Lægeforening. Nr.4,126; 467-470

http://www.tidsskriftet.no/pls/lts/PA_LT.VisSeksjon?vp_SEKS_ID=1340424

174.2 Ru

Ruyter, K. W., Førde, R., Solbakk, H. (2007). Medisinsk og helsefaglig etikk. Gyldendal Akademisk. Oslo; s.92-181

Strand, E. & Ellingsen, E. (2007). Hvordan har du det i dag? Sykepleien. Nr.17; 60 - 64

<http://www.sykepleien.no/article.php?articleID=17469>

Strand, Wolden, Rykkje/Gjellestad, Stenerud (2005). Munnstell når livet er på hell. Tidsskrift for den norske Lægeforening. Nr. 11, 125; 1494-1496

http://www.tidsskriftet.no/pls/lts/PA_LT.VisSeksjon?vp_SEKS_ID=1199916

Sørby, L. W. (2006). Sorg hos gamle - å leve videre alene. Omsorg. Nr.1, 13-22

Torbjørnsen, T. 82008). Åndelig omsorg. I: Kirkevold, M., Brodtkorb, K., Ranhoff, A. H. (red.). Geriatrisk sykepleie. God omsorg til den gamle pasienten. Gyldendal Akademisk. Oslo.

Valverius, E., Nilstun, T., Nilsson, B. (2000). Palliative care, assisted suicid and euthanasia: nationwide questionnaire to Swedish physicians'. Palliative medicine. 14; 141-148

<http://pmj.sagepub.com/cgi/reprint/14/2/141>

362.10425 Me

Vik, L. J. (2007). Makt og myndiggjering - utfordringer for helse- og sosialarbeidarar. I: Ekeland, T-J & Heggen, K. (red.) Meistring og myndiggjering. Reform eller retorikk? Gyldendal Akademisk. Oslo.

Anbefalt litteratur:

610.73 Gr

Kristoffersen, N. J. (2005). Stress, mestring og endring av livsstil. I: Kristoffersen, N. J., Nortvedt, F., Skaug, E-A.(red) Grunnleggende sykepleier, bind 3, Gyldendal Akademisk. Oslo; s. 206-266

Pedersen, G. (2006). Sykepleieres erfaringer fra arbeidet med alvorlig syke og døende pasienter med etnisk minoritetsbakgrunn i hjemmesykepleien. Master i helsefagvitenskap, Institutt for sykepleievitenskap og helsefag, Medisinsk fakultet, Universitetet i Oslo.

<http://www.duo.uio.no/publ/sykepleie/2006/44211/Masteroppgave.pedersen.06.pdf>

362.1 Om

Ruyter K. W., Vetlesen A. J. (red) (2001). Omsorgens tvetydighet. Dyd eller ferdighet Gyldendal Norsk forlag AS. Oslo; s. 41 - 65

615.851 St

Strand, I. (1997). Terapeutisk berøring ved kroniske smerter. Hovedfagsoppgave ved Institutt for sykepleievitenskap, Medisinsk fakultet, Universitetet i Oslo.

Aktuelle forskrifter, lowerk og veiledere inngår ikke i tellende pensum. Dette forutsettes det at studentene er kjent med på forhånd eller gjør seg kjent med under studiet. Eksempelvis nevnes:

NOU 1999:2: Livshjelp; s. 25 - 50, 54 - 67

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/hod/dok/NOUer/1999/NOU-1999-2.html?id=141460>

NOU 1997:20: Nasjonal Kreftplan. Omsorg og kunnskap; s. 110 - 133, 166 - 167.

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/hod/dok/NOUer/1997/NOU-1997-20.html?id=141003>

HOD: Nasjonal strategi for kreftområdet 2006 - 2009

http://www.regjeringen.no/nb/dep/hod/tema/Sykehus/Nasj_strat_kreftomr.html?id=115233

St.meld. nr.25 (2005 - 2006). Mestring, muligheter og mening. Framtidas omsorgsutfordringer.

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/hod/dok/regpubl/stmeld/20052006/Stmeld-nr-25-2005-2006-.html?id=200879>

Håndbok i Lindrende behandling. Kompetansesenter for lindrende behandling. Kreftavdelingen Universitetssykehuset Nord Norge HF

<http://www.unn.no/category11934.html>

Sosialdepartementet, (2003). Forskrift om kvalitet i pleie- og omsorgstjenestene for tjenesteyting etter lov av 19. november 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene og etter lov av 13. desember 1991 nr. 81 om sosiale tjenester m.v.

<http://www.lovdata.no/for/sf/ho/ho-20030627-0792.html>

NOU 1999:13: Kvinners helse i Norge

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/hod/dok/NOUer/1999/NOU-1999-13.html?id=141704>